

REFERENCES

1. Gucu, S.F. (2009), *Pravovi osnovi informacijnoi diialnosti* [Legal basis of the information], tutorial, Nac. aerokosm. un-t "Hark. aviac. in-t", Kharkiv, Ukraine.
2. Kormich, B.A. (2004), "Organizational and legal bases of information security policy Ukraine", 12.00.07, Thesis abstract LL.D., Kharkiv, Ukraine.
3. Marushhak, A.I. (2011), "Information and research areas of the legal problems of information security", *Derzhavna bezpeka Ukraini*, no. 21, pp. 92-95.
4. Sorokivska, O.A. and Gevko, V.L. (2010), "Enterprise Information Security: New Threats and Prospects", *Visnik Hmelnickogo nacionalnogo universitetu*, no. 2, Vol. 2, pp. 32-35.
5. Kulinich, O.A. (2007), "Structural factors of economic security of Ukraine", *Shliakh Ukraini do ekonomichnoi bezpeky: materialy naukovo-praktichnoi konferencii* [Ukraine's path to economic security. Proceedings of the Conference], Kharkov, HNUVS, pp. 59-63.
6. Zhivko, Z.B. and Kernicka, M.I. (2008), *Socialno-ekonomichna bezpeka* [Socio-economic security], Liga-Pres, Lviv, Ukraine.
7. Kavun, S.V. (2008), "Economic security of the system life cycle", *Upravlinnja rozvitkom*, vol. 6, pp. 17-21.
8. Smieliauskas, W. and Bewley, K. (2006), "Auditing: An International Approach", McGraw-Hill Ryerson Higher Education, New York, USE.
9. Ivanov, O.V. (2004), "Information component of modern warfare", *Vestn. Mosk. un-ta, Ser. 18: sociology and political science*, no. 4, pp. 64-70.
10. Grishina, N.V. (2007), *Organizaciia kompleksnoy sistemy zashhity informacii* [Organization Integrated system of information protection], Gelios ARV, Moscow, Russia.
11. Golubev, V.O., Havlovskiy, V.D. and Tsymbaliuk, V.S. (2001), *Informacijna bezpeka: problemi borotbi zi zlochinami u sferi vikoristannja kompjuternih tehnologij* [Information security: challenges to combat crimes in the sphere of computer technologies], zag. red. Kaljuzhniij, R.A., Prosvita, Zaporozhye, Ukraine.
12. Porter, B., Hatherly, D. and Simon, Jon (2008), "Principles of External Auditing", 3rd edition, Wiley.
13. Marunich, A.V. (2014), "Information security as a basic component of economic security", *Upravlinnja rozvitkom*, no. 14, pp. 130-132.
14. Gordienko, S.B., Mikitenko, O.S. and Danilchuk, V.G. (2013), "Methods and Recommendations Information security consulting company", *Visnik DUIKT*, no. 1, pp. 104-107.
15. Jaseniv, V.N. (2006), *Informacijna bezpeka v ekonomichnih sistemah* [Information security in economic systems], tutorial, NNDU, Novgorod, Russia, available at: <http://ebib.pp.ua/informatsionnaya-bezopasnost-ekonomicheskikh88.html> (access March 1, 2016).
16. Zaharkin, O.O., Abramchuk, M.Ju. and Derkach, M.A. (2007), *Informacijni sistemi ta tehnologii u finansovih ustanovah* [Information systems and technologies in financial institutions], lecture notes, Sumy, Ukraine, available at: http://elkniga.info/book_188.html (access March 1, 2016).

УДК 65.012.8:336:658.1(477)

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА МІСЦЕ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Худолей Л.В., аспірант

*Запорізький національний університет
Україна, 69600, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66*

lina_kozobash@ukr.net

Питання фінансової безпеки є актуальним для сучасних підприємств, зважаючи на те, що на переважній більшості підприємств оцінюванням фінансової безпеки практично не займаються, а це вимагає практичних і теоретичних досліджень у цій сфері. Однією з найважливіших проблем ефективного розвитку підприємства в ринкових умовах господарювання є забезпечення фінансової безпеки як основної складової економічної безпеки підприємства. Головна мета фінансової безпеки підприємства полягає в гарантуванні його стабільного

та максимально ефективного функціонування на певному етапі та високий потенціал розвитку в майбутньому. При всій актуальності дослідження економічної і, зокрема, фінансової безпеки, визначення сутності фінансово-економічної безпеки вимагає додаткового вивчення. У статті проаналізовано визначення поняття „фінансова безпека”, яке досліджувалось вітчизняними вченими. Після аналізу наведених визначень надано власне трактування цього показника. Встановлено, що фінансово-економічна безпека підприємства – це постійне забезпечення на підприємстві підвищення значень фінансово-економічних показників, ефективного управління фінансами шляхом створення необхідних передумов захисту підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз. Досліджено принципи фінансової безпеки як складової механізму запобігання дії загроз внутрішнього і зовнішнього середовища. Узагальнено та охарактеризовано наведені принципи. Комплексне дотримання цих принципів допоможе створити ефективну систему фінансово-економічної безпеки підприємства, здатну протидіяти реальним і потенційним несприятливим факторам і забезпечити його стабільну роботу і сталий розвиток. Визначено місце фінансової безпеки в системі економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека, принципи фінансової безпеки, підприємство, система економічної безпеки.

ОСНОВНЫЕ ПРИНЦИПЫ И МЕСТО ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В СИСТЕМЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Худолей Л.В., аспирант

*Запорожский национальный университет
Украина, 69600, г. Запорожье, ул. Жуковского, 66*

Вопрос финансовой безопасности является актуальным для современных предприятий. Несмотря на то, что на большинстве предприятий оценкой финансовой безопасности практически не занимаются, а это требует как практических, так и теоретических исследований в этой сфере. Одной из важнейших проблем эффективного развития предприятия в рыночных условиях хозяйствования является обеспечение финансовой безопасности как основной составляющей экономической безопасности предприятия. Главная цель финансовой безопасности предприятия заключается в обеспечении его стабильного и максимально эффективного функционирования на данном этапе и высокий потенциал развития в будущем. При всей актуальности исследования экономической и, в частности, финансовой безопасности, определение сущности финансово-экономической безопасности требует дополнительного изучения. В статье проанализировано определение понятия "финансовая безопасность", которое исследовались отечественными учеными. После анализа приведенных определений предоставлена собственная трактовка этого показателя. Установлено, что финансово-экономическая безопасность предприятия – это постоянное обеспечение на предприятии повышения уровня финансово-экономических показателей, эффективного управления финансами, путем создания необходимых предпосылок защиты предприятия от внешних и внутренних угроз. Исследованы принципы финансовой безопасности как составляющей механизма предотвращения воздействия угроз внутренней и внешней среды. Обобщены и охарактеризованы приведенные принципы. Комплексное соблюдение этих принципов поможет создать эффективную систему финансово-экономической безопасности предприятия, способную противодействовать реальным и потенциальным неблагоприятным факторам и обеспечить его стабильную работу и постоянное развитие. Определено место финансовой безопасности в системе экономической безопасности предприятия.

Ключевые слова: финансово-экономическая безопасность, принципы финансовой безопасности, предприятие, система экономической безопасности.

SIGNIFICANT PRINCIPLES AND PLACE OF FINANCIAL SECURITY IN THE ECONOMIC SECURITY OF THE ENTERPRISE

Khudoley L.V., postgraduate

*Zaporizhzhya National University
Ukraine, 69600, Zaporizhzhya, Zhukovsky str., 66*

The question of financial security is very important for today's businesses despite the fact that most companies are not involved in assessment practice, and this requires both practical and theoretical research in this area. One of the major problems of effective development of the company under market conditions is to ensure financial security as a basic component of economic security. The main purpose of the financial security of the company is to ensure its stable and most efficient operation at this stage and high development potential in the future. Despite the economic relevance of research and, in particular, financial security, determine the nature of financial and economic security requires further study. The article analyzed the definition of "financial security", which is researched by domestic scientists. After analyzing the definitions, provided proper interpretation of this indicator. Established that the financial and economic security - is continuing to provide the company values increase financial and economic indicators, efficient financial management by creating the necessary preconditions for protecting enterprises from internal and external threats. Studied the principles of financial security as a component of the mechanism of action of preventing threats to the internal and external environment. Overview and principles are characterized. Overview and principles are

characterized. Integrated compliance with these principles will help create an effective system of financial and economic security that could counter the real and potential adverse factors and ensure its stable operation and sustainable development. Detected the place of financial security in the system of economic security.

Key words: financial and economic security, financial security principles, enterprise system of economic security.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Кризові явища в діяльності вітчизняних підприємств на сучасному етапі пов'язані, насамперед, з недостатньою захищеністю від факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які й виводять зі стабільного стану підприємства.

У сучасних умовах господарювання, коли ситуація в країні характеризується фінансово-економічною нестабільністю та більшість підприємств є збитковими, актуальності набуває питання фінансово-економічної безпеки підприємств як гаранта ефективного розвитку господарюючого суб'єкта в умовах сьогодення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У сучасній економічній літературі поняття «фінансова безпека підприємства» як самостійний об'єкт управління розглядається відносно недавно. Окремі аспекти багатогранної проблеми забезпечення фінансової безпеки підприємства були і є предметом наукових досліджень ряду вчених. Питанню забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств у своїх працях приділяли увагу такі вчені: О. В. Ареф'єва [1], О. С. Журавка [2], Ю. Б. Кракос [3], А. О. Кириченко [4], Л. С. Крючко [5]. Дослідженням теоретичних основ і практичних питань забезпечення фінансової безпеки на підприємстві займаються такі вчені-економісти, як Ж. В. Кудрицька [6], Л. С. Мартюшева [7], І. П. Мойсеєнко [8], В. Ф. Столбов [9], О. Л. Трухан [10].

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті – дослідити принципи фінансової безпеки, без яких неможливо формувати механізм, який діє для запобігання або подолання загроз зовнішнього та внутрішнього середовища.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Головне місце в системі економічної безпеки підприємства належить її фінансовій складовій, яка визначає мету та узагальнює результати його господарської діяльності. Без неї практично неможливо вирішити жодну проблему, що стоїть перед підприємством. Акцентуємо увагу на визначенні суті поняття «фінансова безпека».

Фінансова безпека підприємства – це захищеність його діяльності від негативних впливів зовнішнього середовища, а також спроможність швидко усунути різноманітні загрози або пристосуватися до існуючих умов, що не позначаються негативно на його діяльності [2]. Головна мета фінансової безпеки підприємства полягає в гарантуванні його стабільного та максимально ефективного функціонування на даному етапі та високий потенціал розвитку в майбутньому.

Встановлено, що між економічною і фінансовою діяльністю господарюючих суб'єктів існує тісний взаємозв'язок: деякі категорії, з одного боку, є економічними за своєю суттю, а з іншого – фінансовими. Так, прибуток є прямим результатом економічної діяльності компанії, і водночас він є фінансовим результатом, фінансовим ресурсом підприємства, який підприємство може свідомо витратити на свій розвиток, на розвиток та мотивацію персоналу, на створення комфортних умов для праці та відпочинку, на розширення бізнесу та його диверсифікацію. Тому до наукового обігу ввійшло поняття фінансово-економічної безпеки підприємства, що, очевидно, підкреслює взаємозалежність економічної та фінансової діяльності підприємства та визначальну роль фінансів у економічній сфері будь-якого суб'єкта господарювання [5].

Наведемо декілька визначень поняття «фінансова безпека», яке досліджувалось вітчизняними вченими. Так, наприклад, В. Ф. Столбов, Г. М. Шаповал трактують фінансово-

економічну безпеку підприємства як стан захищеності його ресурсів та інтелектуального потенціалу від наявних та потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього середовища його функціонування, який характеризується високими фінансовими показниками діяльності та перспективою економічного розвитку в майбутньому [10, с. 104].

Трухан О. Л., Конкаєва М. О. визначають фінансово-економічну безпеку одночасно з двох позицій – статичної (як результат діяльності підприємства на певну дату) та динамічної (розвиток підприємства в умовах фінансово-економічної безпеки у короткостроковій та довгостроковій перспективі) [11, с. 30].

Мойсеєнко І. П., Марченко О. М. розуміють під цим поняттям фінансово-економічний стан, який забезпечує захищеність його фінансово-економічних інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз та створює необхідні фінансово-економічні передумови для стійкого розвитку в поточному та довгостроковому періодах [8, с. 15].

Ареф'єва О. В., Кузенко Т. Б. вважають, що фінансово-економічна безпека може бути визначена як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, виражений у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості й рентабельності бізнесу, якості управління, використання основних і оборотних коштів, структури його капіталу, норми виплат за цінними паперами підприємства, а також курсовою вартості його цінних паперів як синтетичного індикатора поточного фінансово-господарського стану підприємства і перспектив його технологічного та фінансового розвитку [1, с. 99].

За Кракос Ю. Б., Разгон Р. О. суть фінансової безпеки полягає в здатності підприємства самостійно розробляти і проводити фінансову стратегію відповідно до цілей корпоративної стратегії, в умовах невизначеного і конкурентного середовищ [3, с. 88].

Кириченко О. А., Кудря І. В. фінансову безпеку підприємства визначають як діяльність з управління ризиками та захисту інтересів підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз для забезпечення стабільного розвитку підприємництва та зростання його власного капіталу в поточній і стратегічній перспективах [4, с. 23].

Кудрицька Ж. В. вважає, що під фінансово-економічною безпекою підприємства слід розуміти збалансований стан його елементів та підсистем як окремої економічної системи, що можуть бути виражені кількісними чи якісними показниками та характеризуються стійкістю до негативних впливів внутрішнього та зовнішнього середовища та здатністю забезпечити її ефективне функціонування, стабільність розвитку та економічного зростання [6].

Мулик Я. І. пропонує визначати фінансову безпеку підприємства як стан захищеності фінансових інтересів підприємства на всіх рівнях його фінансових відносин від впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, який забезпечує його самозбереження та розвиток у поточній та стратегічній перспективах [9, с. 196].

Крючко А. С. визначає фінансову безпеку як здатність суб'єкта підприємництва здійснювати свою господарську, зокрема і фінансову діяльність, ефективно та стабільно шляхом використання сукупності взаємопов'язаних діагностичних, інструментальних і контрольних заходів фінансового характеру, що мають оптимізувати використання фінансових ресурсів, забезпечити належний їх рівень та нівелювати вплив ризиків внутрішнього та зовнішнього середовищ [5, с. 50].

Після аналізу наведених визначень надамо власне трактування цього показника. Отже, фінансово-економічна безпека підприємства – це постійне забезпечення на підприємстві підвищення значень фінансово-економічних показників, ефективного управління фінансами шляхом створення необхідних передумов захисту підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз.

Вважаємо за доцільне дослідити ряд принципів організації фінансової безпеки та узагальнити їх. Без дотримання цих принципів буде неможливо формувати механізм, який діє для запобігання або подолання загроз зовнішнього та внутрішнього середовищ (рис. 1).

Рис. 1. Принципи організації фінансової безпеки діяльності підприємства

Розглянемо детальніше кожен з принципів організації фінансової безпеки підприємства.

Організація фінансової безпеки діяльності та розвитку підприємства повинна здійснюватись з урахуванням впливу окремих чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, а також їх синергетичного ефекту.

Враховуючи багатоаспектність категорії фінансової безпеки, складність взаємозв'язків і взаємозалежності різних її елементів, не можна відразу визначити всі проблемні питання і, тим більше, пропонувати однозначні заходи їх усунення. У такому випадку доцільно визначатись із системою індикативних показників, які мають суттєве значення та вплив на підтримку діяльності та усталеного розвитку діяльності виробничих систем.

Стратегія фінансової безпеки повинна чітко визначати об'єкти та рівень загроз на них, що спричиняються діями зовнішнього та внутрішнього середовища і способами забезпечення безпеки кожного підприємства.

Але потрібно враховувати, що не для всіх об'єктів можливим є встановлення кількісних характеристик рівня загроз. Це пов'язано з тим, що класифікація загроз також має якісні ознаки.

Забезпечення фінансової безпеки діяльності та розвитку компанії не повинно розглядатись як проблема лише функціонального підрозділу підприємства. На стан фінансової безпеки впливають рішення, що приймаються на всіх рівнях системи управління. Тому при організації дієвої системи організації фінансової безпеки слід брати до уваги особливості організаційно-управлінської структури управління і оперативно змінювати її.

Враховуючи множинність та різноплановість чинників, що впливають на фінансову безпеку компаній, а також їхню ситуативну природу, у кожній організації потрібно створювати банк можливих загроз в розрізі їхніх об'єктів та банк можливих варіантів заходів для їх усунення. Особливо вагомим при цьому є розробка банку заходів, що мають попереджуючий превентивний характер. Не викликає сумнів створення такого банку і з огляду на забезпечення оперативності прийняття рішень в системі поточного реагування на певну фінансову чи виробничо-господарську ситуацію [7, с. 54-56].

Проблему фінансової безпеки як складової частини економічної безпеки підприємства загалом, слід розглядати та вирішувати, базуючись на міждисциплінарному підході, який включає в себе, перш за все, аспекти правового, фінансово-економічного, інформаційного, соціально-психологічного характеру.

У процесі управління інвестиційними та фінансовими ресурсами слід дотримуватись політики стратегічної послідовності, яка повинна формуватись на принципах адаптивної та агресивної поведінки суб'єкта господарювання.

З метою активізації та досконалого використання нових фінансових інструментів, що впроваджуються на вітчизняному фінансовому ринку та в практику суб'єктів господарювання, слід організувати систему постійного інформування, навчання та підвищення кваліфікації фахівців фінансово-економічних підрозділів компанії з метою оволодіння методичними прийомами використання фінансових інновацій, правовими інструментами їх забезпечення та ефективною системою організаційних заходів їх впровадження. При цьому, значну увагу слід приділяти особливостям аналізу та оцінці фінансових ризиків, пов'язаних із впровадженням кожного нового інструменту, їх правовій захищеності, відповідності існуючій ринковій інфраструктурі, перспективам ліквідності фінансових інструментів на вторинному ринку.

Забезпечення стійкого функціонування та розвитку виробничих систем в умовах динамічного ринкового середовища вимагає створення дієвого механізму його фінансової захищеності. Формування такого механізму повинно ґрунтуватись на цілісній системі принципів нижчої системи їх ієрархії, до числа яких, у першу чергу, слід віднести: системність, комплексність, об'єктивність, послідовність, динамічність, оптимальність, конструктивність [7, с. 60-64].

Комплексне дотримання цих принципів допоможе створити ефективну систему фінансово-економічної безпеки підприємства, здатну протидіяти реальним і потенційним несприятливим факторам і забезпечити його стабільну роботу і сталий розвиток.

ВИСНОВКИ

Підприємства завжди зіштовхуються із загрозами, які негативно впливають на рівень їхньої фінансово-економічної безпеки, тому актуальними є дослідження, пов'язані з визначенням сутності фінансово-економічної безпеки та питаннями її забезпечення.

Сутність фінансово-економічної безпеки підприємства можна визначити як постійне забезпечення на підприємстві підвищення значень фінансово-економічних показників, ефективного управління фінансами шляхом створення необхідних передумов захисту підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз.

Питання забезпечення фінансово-економічної безпеки є досить актуальним у сучасних ринкових умовах, тому потребує подальшого дослідження та опрацювання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ареф'єва О. В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / О. В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки. — 2009. — № 1. — С. 98—103.
2. Журавка О. С. Теоретичні аспекти формування системи фінансової безпеки підприємства / О. С. Журавка, Є. К. Бондаренко // Інноваційна економіка. — 2012. — № 4. — С. 234—237.
3. Кракос Ю. Б. Управління фінансовою безпекою підприємств / Ю. Б. Кракос, Р. О. Разгон // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. — 2008. — № 1 (1). — С. 86—97.
4. Кириченко А. О. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах кризи / А. О. Кириченко, І. В. Кудря // Інвестиції: практика та досвід. — 2009. — № 10. — С. 22—26.
5. Крючко Л. С. Теоретичні засади фінансової безпеки підприємства / Л. С. Крючко // Інвестиції : практика та досвід. — 2013. — № 15. — С. 49—52.
6. Кудрицька Ж. В. Система управління фінансовою безпекою підприємства [Електронний ресурс] / Ж. В. Кудрицька // Ефективна економіка. — 2012. — № 1. — Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua>.
7. Мартюшева Л. С. Теоретико-методичне забезпечення управління фінансовою діяльністю підприємств : монографія / Л. С. Мартюшева, І. Б. Медведєва, М. Ю. Погосова. — Х. : АдВА, 2009. — 266 с.
8. Мойсеєнко І. П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства : навч. посіб. / І. П. Мойсеєнко, О. М. Марченко. — Львів : Вид-во ЛДУВС, 2011. — 380 с.
9. Мулик Я. І. Сутність поняття «Фінансова безпека підприємства» : систематизація наукових поглядів / Я. І. Мулик // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія : Економічні науки. — 2013. — № 3 (80). — С. 195—206.
10. Столбов В. Ф. Особливості управління системою фінансово-економічної безпеки підприємств / В. Ф. Столбов, Г. М. Шаповал // Комунальне господарство міст : наук.-техн. збір. — 2013. — № 111. — С. 103—108.
11. Трухан О. Л. Наукова інтерпретація функцій стратегічного управління підприємствами / О. Л. Трухан // Вісник Хмельницького національного університету : Економічні науки. — 2010. — № 1, Т. 2. — С. 29—35.

REFERENCES

1. Arefieva, O.V. and Kuzenko, T.B. (2009), "The economic basis for the formation of the financial component of economic security", *Aktualni problemi ekonomiki*, no. 1, pp. 98-103.
2. Zhuravka, O.S. and Bondarenko, Ye.K. (2012), "Theoretical aspects of the system of financial security of the enterprise", *Innovatsiyna ekonomika*, no. 4, pp. 234-237.
3. Krakos, Yu.B. and Razhon, R.O. (2008), "Management of financial security of the enterprises", *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi haluzi: problemy teorii ta praktyky*, no. 1 (1), pp. 86-97.
4. Kyrychenko, O.A. and Kudria, I.V. (2009), "Improvement of financial security of the enterprise in crisis", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 10, pp. 22-26.
5. Kriuchko, L.S. (2013), "The theoretical basis of financial security of the enterprise", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 15, pp. 49-52.
6. Effective economy / Kudrytska, Zh.V. (2012), "The system management of financial security of the enterprise", no. 1, available at: www.economy.nayka.com.ua (access December 28, 2015).
7. Martiusheva, L.S., Medvedieva, I.B. and Pohosova, M.Yu. (2009), *Teoretyko-metodychne zabezpechennia upravlinnia finansovoiu diialnistiu pidpriemstv* [Theoretical and methodological support financial management of the enterprises], monograph, AdvA, Kharkiv, Ukraine.
8. Moiseienko, I.P. and Marchenko, O.M. (2011), *Upravlinnia finansovo-ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva* [Management financial and economic security of the enterprise], tutorial, Lviv, Ukraine.
9. Mulyk, Ya.I. (2013), "Financial security of the enterprise: systematization of scientific views", *Zbirnyk naukovykh prats VNAU, Ekonomichni nauky*, no. 3 (80), pp. 195-206.
10. Stolbov, V.F and Shapoval, H.M. (2013), "Features management of the system of financial and economic security of enterprises", *Komunalne hospodarstvo mist, naukovo-tekhnichnyi zbirnyk*, no. 111, pp. 103-108.
11. Trukhan, O.L. (2013), "The scientific interpretation functions of strategic management of enterprises", *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu, Ekonomichni nauky*, Vol. 2, no. 1, pp. 29-35.